

Metsäntutkijat - luontopolkureppu

Kohderyhmä: 7.-9. luokka

Tämä reppu sisältää kahden tunnin metsäaiheisen retkiohjelman ohjeen sekä tarvittavat välineet omatoimiselle luontoretkelle. Reppua saa lainata päiväksi maksutta Haltian asiakaspalvelusta (haltia@metsa.fi, 040 163 6200). Repun ohjelma voidaan toteuttaa missä tahansa metsässä. Huom! Reppu ei sisällä ensiapuvälineitä, karttaa tai kompassia.

Välinelista:

jokamiehenoikeudet-kortti	eläinkortit 2 x 9 kpl
pieniä lakanoita 5 kpl	eläinten jälkikortit 5 sarjaa
luuppeja 10 kpl	4 m narunpätkiä
ötökkäpurkkeja 5 kpl	Kasvikortit 5 sarjaa
ötökkäimureita 5 kpl	sokkoliinat 12 kpl
ötököiden määrityskaavioita 5 kpl	vihkoja 5 kpl
kääpäkortteja 5 sarjaa	kyniä 25 kpl

Kun käytätte vihkoja, irrottakaa paperit, johon olette tehneet merkintöjä ja jättäkää käyttämättömät paperit seuraavalle. Kaikki muut välineet laitetaan takaisin reppuun mahdollisimman siistissä kunnossa.

Ohjelma lyhyesti:

1. Jokamiehenoikeudet (15 min)
2. Äänikartta (15 min)
3. Hyönteisten vipinää (20 min)
4. Käävät (15 min)
5. Metsän eläimet (15 min)
6. Kasviruudut (20 min)
7. Puusokko (20 min)

1. Jokamiehenoikeudet (15 min)

Selitetään ensin mitä jokamiehen oikeuksilla tarkoitetaan. Jokamiehenoikeudet ovat sääntöjä ja ohjeita siitä, mitä jokainen Suomessa oleskeleva saa tai ei saa tehdä luonnossa, riippumatta siitä, kuka omistaa alueen tai on sen haltija.

Kuvitellaan jana, jonka toisessa päässä on 'sallittu'- vyöhyke ja toisessa päässä 'kielletty'- vyöhyke. Opettaja lukee väittämän yksi kerrallaan ja oppilaat liikkuvat sinne päähän janaa mikä heidän mielestään on oikea vastaus. Joku saattaa myös jäädä keskivaiheille janaa jos ei tiedä vastausta tai kysymys ei ole täysin yksiselitteinen.

Välineet: jokamiehenoikeudet-kortti

- ➔ Kerro oppilaille, että tänään tullaan tekemään erilaisia luonnontutkimuksia. Joissakin kerätään luonnonmateriaaleja ja tutkitaan luontoa eri tavoin. Muistakaa jokamiehen oikeudet myös tutkimusten aikana: saatte kerätä maassa makaavia irtonaisia esineitä kuten oksia, keppejä, käpyjä, pieniä kiviä, lehtiä jne. Saatte kerätä kukkia ja yksittäisiä lehtiä, marjoja, sieniä. Sammalta ja jäkälää ei saa repiä maasta. Kääpiä ei saa irrottaa puista, eikä eläviä oksia katkaista. Jos pyydystätte ötököitä, olkaa niille helliä ja päästäkää ne lopuksi vapaiksi.

2. Äänikartta (15 min)

Jaa jokaiselle oppilaalle paperi ja kynä. Ohjaa oppilaat omaan kuuntelupaikkaan. Istutaan hipihiljaa viiden minuutin ajan ja kuunnellaan tarkasti ympäristön ääniä. Jokainen oppilas piirtää tai kirjaa kuulemansa äänet paperille, eli tekee äänikartan. Tee äänimerkki kun aika on loppunut. Kokoontukaa ja verratkaa karttoja/havaintoja.

Välineet: paperia ja kyniä

2. Hyönteisten vipinää (20 min)

Oppilaat jaetaan viiteen ryhmään, ja jokaiselle ryhmälle jaetaan lakana, luuppeja, ötökkäimuri, ötökkäpurkki sekä ötököiden määrittyskaavio. Tämän jälkeen kukin ryhmä lähtee etsimään ja pyydystämään omaan purkkiinsa hyönteisiä, hämähäkkejä ja muita pieneliöitä. Lakana laitetaan pienen puun alle. Puuta ravistellaan, jolloin ötököitä tippuu lakanalle. Ötököitä tarkastellaan luuppien avulla tai ötökkäpurkin kannessa olevan suurennuslasin läpi. Määrittyskaaviota voi käyttää apuna, kun vastataan kysymyksiin:

-
- Minkälaisen ötökän pyydystit?
  - Kuinka monta jalkaa ötökällä on?
  - Onko ötökällä siivet?

Tarkoituksena on selvittää mitä erilaisia ötököitä metsästä löytyy. Yhdessä voidaan lisäksi pohtia: Miksi metsässä on hyönteisiä? Mihin niitä tarvitaan? Kenelle niistä on hyötyä? Lopuksi tulee muistaa vapauttaa kaikki ötökät purkeista.

Välineet: luuppeja, ötökkäpurkkeja, ötökkäimureita, määrityskaavioita, lakanoita

3. Käävät (15 min)

Oppilaat etsivät pienryhmissä kääpiä ja tutkivat niitä luupeilla. Miltä ne näyttävät päältä ja alta? Millaisessa puussa ne kasvavat? Yrittäkää määrittellä laji kääpäkorttien avulla. Pohtikaa yhdessä: Mikä on kääpien tehtävä?

Välineet: luupit, kääpäkortit

4. Metsän eläimet (15 min)

Oppilaat jakautuvat pienryhmiin ja jokainen ryhmä saa yhden eläinkortin (tai kaksi), jossa on kuva sekä tietoja siitä, millaisessa ympäristössä kyseinen eläin elää ja mitä se syö. Ryhmien tehtävänä on selvittää voisiko oma eläin elää tässä metsässä. Tutkikaa löytyykö kyseisen eläimen ravintoa ja löytyykö sopivia piilopaikkoja. Jos ei löydy, mikä puuttuu? Ryhmät raportoivat lopuksi toisilleen tutkimuksen tuloksia. Katsokaa samalla löytyisikö metsästä jotain eläinten jälkiä tai jätöksiä, ja verratkaa niitä eläinten jälkikortteihin.

Välineet: eläinkortit (sarvijaakko, hirvi, hömötiainen, metso, kyy, ilves, metsäjänis, liito-orava, palokärki), eläinten jälkikortit

5. Kasviruudut (20 min)

Merkitse jokaiselle ryhmälle kasviruutu (1m * 1m). Anna oppilaille seuraava tehtävä: Tutkikaa valmiiksi rajattua kasviruutua ja määrittäkää siinä kasvavia kasveja. Apuna voitte käyttää kasvikortteja. Kuinka monta eri lajia löysitte? Mikä oli ruudun runsain laji? Kirjaa tulokset vihkoon ja raportoi lopuksi muille. Verratkaa ryhmien tulokset ja pohtikaa yhdessä mitä metsätyyppiä alue edustaa.

Välineet: 4m narunpätkiä, kasvikortit, paperia/vihot ja kynät

HALTIA

---

6. Puusokko (20 min)

Oppilaat ovat pareittain ja toisella on silmät peitettynä. Näkevä taluttaa parinsa kierrellen ja kaarrellen jonkin tietyn puun luokse. Sokkona oleva tunnustelee puuta ja yrittää painaa mieleensä millainen runko puulla on. Sokko talutetaan pois puun luota lähtöpisteeseen (taas voi kierrellä). Sen jälkeen sokko voi avata silmät/ottaa pipon pois silmiltä ja yrittää löytää oman puunsa uudelleen ja tunnistaa mitä lajia puu on.

Välineet: sokkoliinat